

Faitanar» (<àr. *faid an-nabr*, nom de sèquia), i cita les cobles populars: «Quan passes per *Paiporta*, / toca *jno* et gires, / que et...tancaran la porta / les *paiportines*», oïda a Quart, i «*Paiporta*, / deixa el pa i tanca la porta» (*Pobles Val. parlen* III).

Com que no degué ser poble gaire important en els primers temps després de la conquesta, i ha estat sempre subordinat als veïns termes de Val., Alfafar, Albal, Patraix, Torrent etc., és natural que no disposem de gairebé cap dada documental fe-
faent; en el poema satíric *La Brama dels Lladra-*
dors, de fi S. xv, figura, però, a la cua de l'enumeraci-
ció: «y de Catarroja, Ruçafa, Sollana / també
d'Espioca, Carpesa y *Paiporta*, y, per acabar, de tota
la Horta» (v. 107) (ja amb la prosòdia moderna, és
clar). SSiv. 328, entre altres dades d'interès devot,
en cita docs. de 1366 i 1595, en qualitat de lloc, on
aviat predominà la població cristiana; en efecte no
figura en els censos de moriscos del S. xvi, i Reglã-
B. (p. 113) troba a *Payporta* només 45 cases de
cristians vells, dependents del *Conde de Sinarcas*,
tenia 25 veïns crs. vells c. 1600 (*El Arch.*, 383).

Com que l'etimologia és verament problemàtica
—res se n'ha escrit— pensant si la insistència de J.
G.M. en aquella increïble pron. pogués tanmateix
venir d'alguna formació contreta, en una forma o
altra; i ens hi pogués orientar, algun accident del
terreny, he estudiat a fons les dades topogràfiques
dels textos esmentats, de Madoz i Mtz. Aloy (*GGRV*),
etc., sense trobar-hi res orientador: el terme és ben
planer: cap turó pròpiament fonadal, fora del «bar-
ranc» que, esmenten, al peu de les cases: ve de la
banda de Torrent i és possible, segons l'etim. de
Faitanar, que d'aquell vingui una sèquia amb les
crescudes que tingui; res no permet parlar d'una
PETRA o 'puig', mots que podrien suggerir gènesi
d'alguna *þ*, entre el Miquelet i Paiporta hi ha només
Patraix, en el terme del qual assenyala J.G.M. (1963)
el camí vell de Paiporta passant-hi a través. *IGC* ho
marca ben pla: la corba de nivell resta la mateixa
d'un poble a l'altre, llevat d'un llevíssim desnivell
de 10 m., prop del brnc. de Torrent.

ETIM. Hi ha almenys dues premisses negatives,
que salten a la vista: no pot ser d'origen aràbic un
nom en P-; és més, dues *þ*, fonema que no existeix
en àrab; i tampoc no pot ser de formació catalana;
en primer lloc, perquè no hi hauria combinació en
la nostra llengua, si no és a base d'imaginacions
insensates, o amb alteracions condicionades amb
anomalies fonètiques i morfològiques rebuscades
de tot punt i temeràries. Ha de ser, doncs, d'herèn-
cia mossàrab. Com també ens ho dona a entendre
l'antigor del nom en els SS. xiv i xv: l'evolució fon-
nètica des de la romanitat valentina i amb dos o
tres canvis de llengua, totals o parcials, ens dona

així bastant més de coll.

Llavors, hi ha una circumstància local que ens
pot guiar: *Paiporta* no es encara l'horta pròpiament
dita; sinó entrant-hi: pel barranc de Torrent avall:
5 PROPE HORTAM 'prop de l'Horta, ja arran d'Horta'.
L'evolució fonètica partint de **propjorta* fou *α*)
**proþorta*, i quan s'accentuà l'arabització del País
β) la primera *r* ja atacada per dissimilació davant
l'altra *r*, desaparegué del tot perquè els arabòfons
eren incapaços de pronunciar un grup inicial de
cons. + líquida (recordem FRAGA > *Afraga* o *Fraga*,
FRANCUS i FRANCIJA > *afranc* / *Afrang*; *γ*) l'àrab, però,
també repudiava el diftong *oi*—només *aj* era dif-
tong admès en llur sistema fonètic— i també causà
15 el canvi de *Poip-* en *Paiporta* (*δ*) cooperant-hi ara-
bisme i dissimilació (*o -ó > a -ò*). Per (*α*) recordem
canvis, com SAPIAT > *saipa* > cast. *sepa*, port. *seipa*,
cèlt. *CAPIO- > gall. *queipo*, QUADRUVIUM > friülà
Codroipo; port: *noivo*, *ruivo*, *ruivas*, roms. *roib*
20 RUBEUS, port. *leive*, (*REW*5007 etc.); per a (*γ*) recor-
dem *Bocairent* < = oc, *Boucoiran* VOCONIANUM etc.

És, doncs, una etim. ben convincent, irreprotxa-
ble en el sentit fonètic i sintàctic; i en el sentit geo-
gràfic, què hem d'esperar en aquests paratges com
nom d'un poble, sinó quelcom heretat dels moros
valencians?—sigui aràbic— *Albal*, *Alfafar*, *Museros*,
Manises, *Vilamarxant*, etc.— sigui mossàrab:
Patraix, *Espioca*, *Carpesa*, *Sollana*, *Toris*, *Picassent*.

Majorment no havent-n'hi d'altra de mossàrab a
la vista. Perquè no sigui dit, però, que ens hem
tancat, he provat així i tot:

B) Una combinació amb *pa* i *portar*, tanmateix?
En un sentit que no sigui absurd com aquell, ho
suggeria un mot *Paipor̄tes* nom d'una pda. munta-
nyenca, que vaig recollir ben lluny de l'Horta: en el
terme de Benasau (a llevant d'Alcoi, xxxv.55) ima-
ginem una frase (mossàrab??) *pan(e)(b) i portas!*: país
pobre, potser sí que hi han de portar blat?; poques
collites; però justament seria, en canvi, idea absur-
da en el cas de Paiporta: país ric de tarongerar,
cereals i horta; també és una combinació forçada
en sentit fraseològic i oposada a l'ordre sintàctic; i
dilema d'inversemblances: si fos combinació de data
mossàrab hi caldria la -*n*- conservada com en el
nom de Benasau; si fos de data catalana (fóra més
raonable en el nom d'una pda. rural, que en el
d'un poble conegut des del S. xiv), i llavors la -*n*-
hi sobra. I és que ni en el de Benasau és versem-
blant un supòsit tan rebutjat: probt. un cas més
50 del mot mossàrab que hem demostrat en els 5 exs.
valencians de l'art. *Pagna.*: Benasau és al peu del
portet que condueix des de la vall de Travadell a la
Penàguila: totes les aparences són, doncs, que aquí
el mossàrab transmeté una combinació en genitiu
55 PINNA PORTŪS (O PORTI) 'la penya del port'.

C) En el te. de Picassent registro un NL *mompõ*,